

Kanske är det fel att beskatta miljardärerna?

Sydsvenskan den 23 april 2026

Gabriel Zucman, ekonomiprofessor och föreståndare för EU Tax Observatory, har blivit en inflytelserik röst i den internationella skattedebatten. I nyutkomna boken "Miljardärsskatt – så kan den införas" (svensk översättning av Vanja Södergren), utvecklar han sitt förslag om en global minimiskatt på förmögenheter över 100 miljoner euro.

Boken är kort och välskriven. Framför allt är den en stridsskrift för Zucmans retoriskt effektiva skatteförslag. Här är han i en tacksam sits. Antalet miljardärer ökar kraftigt, inte minst i Sverige. Zucmans kärnbudskap är välunderbyggt. I procent betalar de allra rikaste väldigt lite i inkomstskatt. Så blir det för att deras förmögenhet finns i företag, holdingbolag och aktier, och för att de har råd att anlita skattejurister som ser till att minimera skattebetalningarna.

Dessutom florerar det en del dåliga motargument mot Zucmans förslag. Ett sådant är att en skatt på superrika skulle minska entreprenörskap och drabba den ekonomiska tillväxten. Skatter kan definitivt ha sådana effekter. Men hur troligt är det att blivande entreprenörer avskräcks av en skatt på 2 procent som de bara behöver betala om de lyckas så bra att deras förmögenhet värderas till 100 miljoner euro?

Bättre motargument mot miljardärskatten tar fasta på vad Zucman själv visar i boken: De superrika är superbra på att skatteplanera för att minimera sina skattebetalningar. Inte mycket talar för att den så kallade Zucmanskatten skulle bli drastiskt annorlunda.

Redan i dag samarbetar olika länders skattemyndigheter, och digitaliseringen har gjort det svårare att gömma pengar. Det är bra och viktigt. Men det hindrar inte antalet miljardärer från att växa. Det skulle inte heller en zucmanskatt göra. Även om en sådan skatt skulle komma på plats och visa sig fungera, skulle det ett bra börsår bara ta några månader innan de rikastes förmögenheter har vuxit i kapp och förbi vad skatten tar ifrån dem.

Ett annat bra motargument är att det inte nödvändigtvis är ett problem att antalet superrika ökar. Att vara miljardär ett enskilt år är inte samma sak som att tillhöra en permanent aristokrati. Förmögenheter skapas, växer, krymper och försvinner. Många av de moderna förmögenheterna har skapats genom tjänster som hundratals miljoner människor frivilligt använder och uppenbarligen värdesätter. Jeff Bezos Amazon nämns ofta som exempel, men svenskutvecklade Minecraft som såldes till Microsoft för 2,5 miljarder dollar är ett minst lika bra exempel.

Det finns en underskattad uppsida i ett samhälle där antalet rika ökar. Det betyder nämligen att stark ekonomisk makt sprids till många olika aktörer. Större mångfald i forskningsfinansiering, filantropisk kulturfinansiering och bättre tillgång till riskkapital för den som har en affärsidé är bara några exempel på vad förmögenheter kan användas till. Samtidigt finns uppenbara problem som inte bör förringas. Ett av de största är när superrika försöker påverka politiken till sin egen fördel – och politiken inte klarar av att stå emot.

Den som söker en nyanserad diskussion kring för- och nackdelar med att antalet superrika ökar har inte mycket i Zucmans bok att hämta. Det är synd. Antalet rika lär fortsätta att öka, och vi måste bli bättre på att leva i ett samhälle med superrika. I det ingår att göra politiken mer robust mot försök att påverka den offentliga makten med pengar, lobbyism och kampanjbidrag.

Kanske borde vi lite oftare diskutera vad vi vill att rika människor ska göra med sina pengar, snarare än enbart hur mycket vi ska ta ifrån dem.

Andreas Bergh